تناقض آماری درباره مرگ و میر کارگران معدن

ایران به سامانه ثبت حوادث کار نیاز دارد

مریم وحیدیان

اخیراً آماری از سوی «علی مظفری» مدیر کل بازرسی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اعلام شده است که چندان با واقعیات متناسب نیست. مظفری در سمینار ایمنی در فعالیت‌های معدنی و نقش آموزش برای ارتقای سطح ایمنی گفت: طی سال جاری ۱۰ کارگر در واحدهای معدنی کشور جان خود را از دست دادند ولی حوادث ناشی از کار در معادن کشور طی سال گذشته نسبت به مدت مشابه سال قبل از آن کاهش ۶۰ درصدی را نشان می‌دهد.

وی در ادامه با استناد به آمار جهانی تصریح کرد: براساس آمار ارائه شده جهانی، ۳۴۰ میلیون حادثه معدن رخ می‌دهد که با احتساب این آمار شش هزار و ۳۰۰ کارگر در دنیا بر اثر وقوع حوادث ناشی از کار در معادن جان خود را از دست می‌دهند.

پرسش اینجاست که این آمار چقدر قابل استناد است؟ در این راستا تعداد مرگ ناشی از کار در معادن از ابتدای پاییز یعنی طی ۴ ماه را از مستندات اخبار منتشر شده، بررسی کردیم. بر این اساس از ابتدای مهر ماه تا پایان دی ماه ۱۸ خبر در خصوص مرگ ناشی از کار در معادن انتشار یافته است. بی‌شک تعدادی از حوادث نیز وجود دارند که به رسانه‌ها انتقال پیدا نمی‌کنند. دی ماه سال جاری هم ۶ کارگر کشته و ۴ کارگر زخمی شدند که این حوادث در معادن آسفیج یزد، گلشانه طبس، همکار راور، البرز شرقی دامغان، کلاته رودبار و شهرستان دلیجان اتفاق افتادند.

آذر ماه تعداد کمتری از حوادث اتفاق افتاده است که شامل فوت سه کارگر بوده است. در این ماه ۲ کارگر معدن آلبلاغ اسفراین و یک کارگر زغال‌سنگ آپادانا (کوهبنان) کشته شدند. آبان ماه سه حادثه مرگبار در معادن به ثبت رسید که در اولنگ رامیان، رودبار قشلاق آزادشهر و شهرستان محلات رخ داده است. مهر ماه نیز به لحاظ حوادث منجر به مرگ، پرحادثه محسوب می‌شود. در مهر ماه ۵ کارگر معدنچی جان باخته‌اند که در معدن پرورده طبس، کرومیت شهرستان زاوه، زرندی، روستای سنجدک و لای‌بید در میمه اصفهان بوده است.

وقتی ۱۸ کارگر طی ۴ ماه در معادن جان باخته‌اند، طبیعتاً در ۱۲ ماه، آمار جان‌باختگان معدن باید بیش از اینها باشد. پرسش اینجاست که به چه دلیل مدیر کل بازرسی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی آمار کل مرگ ناشی از کار در معادن سال جاری را ۱۰ کارگر اعلام می‌کند و این آمار از چه مرجعی به دست ایشان رسیده است؟

از سوی دیگر طی آماری که پزشکی قانونی کشور اعلام کرده است، طی سه ماهه بهار سال جاری، ۴۲۱ نفر در حوادث ناشی از کار جان خود را از دست داده‌اند که ۴۱۷ نفر از این افراد مرد و ۴ نفر زن بوده‌اند. به گفته انجمن صنفی کارگران ساختمانی، بیش از ۵۰ درصد حوادث ناشی از کار در خصوص کارگران ساختمانی اتفاق می‌افتد که بیش از ۲۵۰ مرگ در بهار امسال را نشان می‌دهد. در عین حال با توجه به اینکه مرگ ناشی از کار در معادن رتبه دوم حوادث ناشی از کار را تشکیل می‌دهد، ارقام واقعی که هیچ‌گاه به دست ما نمی‌رسند، باید بیش از ۱۰ نفر باشد.

آمار حوادث کار از لحاظ دقت قابل استناد نیست

«غلامحسین عشقی» کارشناس ارشد ایمنی و بهداشت کار، در مورد آمار اعلامی می‌گوید: این احتمال وجود دارد که مدیر کل بازرسی کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی آمار رسمی از معادنی که تحت پوشش خودشان دارند را اعلام کرده باشد. البته بعید است که مدیران بازرسی آمار را کاهش داده باشد، چون وزارت کار در خصوص حوادث کار، خود نهادی مدعی و نظارتی محسوب می‌شود. دقیقاً نمی‌دانیم چرا آمار یک تناقض را نشان می‌دهد و لازم است که وزارت کار در این مورد شفاف‌سازی کند.

> **وقتی تعداد آمار مرگ در معادن ۱۰ کارگر اعلام می‌شود، خود گویای این مسأله هست که حقوقی مثل مستمری بازنشستگی و دیه و... هم ممکن است ضایع شده باشد. پنهان کاری در این مورد بیشتر حق کارگران را ضایع می‌کند**

وی می‌افزاید: معادنی در کشور وجود دارند که پروانه بهره‌برداری ندارند. کارگران این معادن بیمه نیستند و حداقل‌های اداره کار در مورد آنها رعایت نمی‌شود. آمار مرگ ناشی از کار در این معادن را در دست نداریم و حتی گاهی صدایشان به رسانه‌ها نیز نمی‌رسد. احتمال دارد که به وزارت کار آمار اشتباه رسیده باشد.

نبود آمار دقیق در خصوص حوادث کار، مسأله جدیدی نیست. تقریباً هیچ یک از آمار موجود در این خصوص دقیق نیستند. نبود یک سامانه ثبت حوادث کار در کشور امروز بیش از هر زمانی احساس می‌شود و حاکی از یک فضای غیرشفاف در حوزه حوادث کار است. عملاً با یک پنهان کاری آمار در حوزه حوادث کار روبه‌رو می‌شویم که مسئولیت را از دوش خیلی از نهادهای مربوطه برداشته است و امکان نظارت پرسشگری رسانه‌ها را نیز گرفته است. عشقی تصریح می‌کند: شرایط ایمنی برای کارگران معدن و کارگران ساختمانی که بیشترین حوادث را دارند، امری حیاتی است. با وجود یک سامانه ثبت حوادث کار، کنترل‌ها و نظارت‌ها بر کارفرما و معادن مهندسی‌تر می‌شود. در ایمنی و حوادث کار یک بخش به نام HSEMS وجود دارد که بخش مدیریت سیستم را شامل می‌شود که حوادث را به لحاظ فراوانی، زمان بروز و گروه شغلی طبقه‌بندی می‌کند. وقتی آمار به تفکیک اعلام شود، نقاط قوت و ضعف در هر بخش به راحتی قابل شناسایی می‌شود.

وی می‌افزاید: اگر بدانیم آمار حادثه کار در معدن افزایش یافته طبعاً می‌توانیم بازرسی‌ها و اقدامات کنترلی را افزایش دهیم. ارگان‌های مربوطه شاخک‌هایشان را تیز می‌کنند و کارفرماها بیشتر به مسائل ایمنی توجه می‌کنند. در عین حال کارشناسان ایمنی دقیق‌تر می‌توانند کار کنند.

به گفته این کارشناس ایمنی و بهداشت کار، کارگران در اکثر موارد حقوق و حقوق‌شان ضایع می‌شود. لااقل برای حفظ جانشان هم که شده لازم است شفاف‌سازی و دقت در آمار به وجود بیاید. وقتی تعداد آمار مرگ در معادن ۱۰ کارگر اعلام می‌شود، خود گویای این مسأله هست که حقوقی مثل مستمری بازنشستگی و دیه و... هم ممکن است ضایع شده باشد.

> **در صنایع سیمان و صنعت تولید انرژی و برق، آلاینده‌هایی وجود دارد که بیش از حد مجاز است. با این حال آمار آلاینده‌ها نیز به علت نفوذ و قدرت صاحبان این صنایع پنهان کاری می‌شود و به دقت بیان نمی‌شود**

پنهان کاری در این مورد بیشتر حق کارگران را ضایع می‌کند.

وی ادامه می‌دهد: پنهان کاری در آمار به معنای زیر سوال رفتن کسانی ست که مسئولیت دارند. بهتر است در آمارها شاهد پنهان کاری نباشیم. البته فکر می‌کنم وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی آمار دقیقی از کم و کیف داشته باشد اما تا وقتی که یک سامانه شفاف حوادث کار را با تفکیک نوع شغلی، علت حادثه، زمان و فراوانی نداشته باشیم، نمی‌توانیم جلوی حوادث را بگیریم.

نفوذ صاحبان معادن، دلیل پنهان بودن آمار

در عین حال یکی از مواردی که موجب می‌شود تا آمار دقیق در دست نباشد، مقاومت معدن‌داران صاحب نفوذ است. مسلم است که کارفرمایان نیز ترجیح می‌دهند تا آمار مخفی بماند. عشقی در این باره می‌گوید: با خصوصی شدن معادن افراد صاحب نفوذ نیز ترجیح به پنهان کاری در آمار و اخبار مربوط به حوادث کار دارند.

وی افزود: مثلاً در صنایع سیمان و صنعت تولید انرژی و برق، آلاینده‌هایی وجود دارد که بیش از حد مجاز است. با این حال آمار آلاینده‌ها نیز به علت نفوذ و قدرت صاحبان این صنایع پنهان کاری می‌شود و به دقت بیان نمی‌شود. در حالی که در مناطق فعالیت این صنایع، مردم شاکی هستند، مالکان این صنایع آن‌قدر قدرت دارند که در دقت ارائه آمار اختلال ایجاد کنند. معادن هم به همین شکل است. گاهی مالکانی هستند که از معادن بهره‌برداری می‌کنند، بدون اینکه پروانه ثبت بگیرند. موارد متعددی از این دست وجود دارد.

خبر

معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی:

خسارات بنگاه‌ها و مشاغل از دست رفته در مناطق سیل‌زده برآورد می‌شود

نماینده ویژه وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در امور سیل‌زدگان استان سیستان و بلوچستان، از آغاز برآورد مجموعه خسارات وارد شده به فعالیت‌های اقتصادی خدماتی، کشاورزی و صنعتی ناشی از سیل خبر داد.

حجت میرزایی در گفت‌وگو با خبرگزاری مهر اظهار داشت: مجموعه‌ای از اقدامات توسط سازمان‌ها، صندوق‌ها و شرکت‌های وابسته در قالب حدود ۵۰ بند پیش‌بینی شده که بخشی از این کمک‌ها به صورت نقدی و بخشی نیز غیرنقدی است.

معاون امور اقتصادی و برنامه‌ریزی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، گفت: در روزهای نخست وقوع سیل تلاش برای ساماندهی رفع نیازهای اولیه در اولویت قرار داشت و در این مدت تأمین این نیازها از جمله غذا، پوشاک، بازگشایی مسیرها و کمک‌های امدادی و درمانی در دستور کار بود.

میرزایی ادامه داد: آنچه که پس از نگرانی‌های روزهای نخست وقوع سیل، فروکش کردن آب و نیازهای اولیه، توسط وزارت کار در دستور کار قرار گرفت، رسیدگی به وضعیت بنگاه‌های اقتصادی و کسب و کارهای تعطیل شده، کارگاه‌های آسیب‌دیده و مشاغل از دست رفته بود و از این هفته برآورد خسارات آغاز شده است. وی با بیان اینکه قرار است مجموع خسارات وارد شده به فعالیت‌های اقتصادی خدماتی، کشاورزی و صنعتی برآورد شود، افزود: در این فرایند سه حوزه کسب و کارهای از دست رفته، دارایی‌ها و مشاغل آسیب‌دیده شناسایی می‌شوند و گزارش نهایی از میزان خسارات قطعاً در اوایل هفته آینده نهایی می‌شود.

معاون امور اقتصادی و برنامه‌ریزی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، با بیان اینکه پس از برآورد از میزان خسارات به بنگاه‌ها و واحدهای اقتصادی، بانک‌های رفاه کارگران و توسعه تعاون منابع اختصاصی به صورت قرض‌الحسنه با وثایق حداقلی اختصاص می‌دهند، گفت: همچنین پیگیری قضایی برای بدهکاران بانکی که در این مناطق امکان پرداخت بدهی خود را ندارند، فعلاً متوقف می‌شود، ضمن اینکه بازپرداخت تسهیلات ساکنان مناطق سیل‌زده در این استان استمهال می‌شود.

وی تاکید کرد: همچنین بنا بر اعلام سازمان تأمین اجتماعی، بدهی کارگاه‌ها و کارفرمایانی که به دلیل شرایط ناشی از سیل امکان پرداخت بدهی خود را ندارند تقسیط می‌شود و پس از عادی شدن شرایط، بازپرداخت آغاز می‌شود.

میرزایی تاکید کرد: میزان منابع تخصیصی از محل منابع بانک‌ها یا منابع داخلی وزارتخانه پس از برآورد نهایی از میزان خسارات مشخص خواهد شد.

معاون وزارت صنعت، معدن و تجارت خبر داد:

هدف‌گذاری برای احیای ۲ هزار واحد صنعتی راکد در کشور

معاون طرح و برنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت گفت: هدف‌گذاری کردیم که امسال به صورت مشترک با دیگر معاونت‌ها ۲ هزار واحد صنعتی را احیا کنیم و به دنبال هدایت و افزایش بهره‌وری سرمایه‌ها به عنوان یک موضوع ویژه هستیم.

به گزارش روابط عمومی وزارت صمت، سعید زرندی بیان کرد: سال ۹۸ را با ۷ محور و ۳۴ پروژه شروع کردیم و سعی شد متناسب با این برنامه‌ها، برش‌های استانی را لحاظ کنیم.

وی با اعلام اینکه در این راستا ۳۴ برنامه را به استان‌ها ابلاغ کردیم، افزود: می‌خواهیم سرمایه‌گذاران جدید را طوری برنامه‌ریزی کنیم که واحدهای راکد و نیمه‌تعطیل را احیا کنیم و به چرخه تولید برگردانیم.

زرندی با بیان اینکه در تفویض اختیارات دو محور انجام شده است، افزود: این محورها شامل تفویض به استان‌ها و تشکل‌ها بوده است که در خصوص استان‌ها در حال جمع‌بندی و نهایی‌سازی هستیم و سیاست وزارت این است که در این خصوص توجه بیشتری شود.

وی تصریح کرد: احداث و راه‌اندازی برخی صنایع از جمله فولاد و خودرو باید طبق ارزیابی دقیق و مبتنی بر یک اصول خاصی دنبال شود.

زرندی تصریح کرد: ۹۷۰ شهرک صنعتی داریم که اولویت سرمایه‌گذاری در این شهرک‌ها است.

معاون طرح و برنامه وزارت صمت گفت: نگاه به اصناف و صنف و صنعت در برنامه‌های سال آینده در صدر برنامه‌های وزارت صمت است.

زرندی با اعلام اینکه دنبال تامین مالی با روش‌های نوین هستیم، گفت: دفتری با عنوان سرمایه‌گذاری و تامین مالی ایجاد کرده‌ایم و هم‌اکنون ۷ روش جدید را برای تامین مالی بنگاه‌های بزرگ در دستور کار داریم که اقدامات خوبی نیز در این راستا انجام داده‌ایم.

وی با بیان اینکه برای تامین نقدینگی مورد نیاز واحدها نباید محدود به بانک‌ها باشیم، گفت: ۱۲ استان کم‌برخوردار و محروم را انتخاب و اولویت پیگیری امور توسعه‌ای آنها در ۶ محور ویژه در دستور کار قرار دارد که مجموعا ۳۲ طرح در این ۱۲ استان در حال پیگیری است.

اخبار کارگری

نگرانی بازنشستگان از تجمیع بیمه پایه و تکمیلی

بازنشستگان کشوری می‌گویند: در شرایطی که یکی از مطالبات اصلی ما حذف بیمه تکمیلی است، صحبت از تجمیع بیمه‌ها مشکلی را حل نمی‌کند. جمعی از بازنشستگان کشوری در گفت‌وگو با ایلنا، از زمزمه‌های تجمیع بیمه‌های بازنشستگان ابراز نگرانی کردند و گفتند: ما خواستار حذف بیمه تکمیلی و ارتقای کیفی بیمه پایه هستیم. بیمه پایه باید بتواند همه نیازهای درمانی بازنشستگان را تامین کند. همه قوانین بالادستی نیز بر این الزام تاکید دارند. حال صحبت از اجماع بیمه پایه و بیمه تکمیلی مشکلات ما را حل نمی‌کند. در روزهای گذشته، مدیرعامل سازمان بیمه سلامت از اجرای طرح تجمیع آزمایشی بیمه تکمیلی آتیه‌سازان و بیمه پایه سلامت برای بازنشستگان کشوری تا پایان سال خبر داد و ابراز امیدواری کرد این اقدام نظر بازنشستگان را تامین کند. موهبتی با تاکید بر تکریم بازنشستگان در جامعه گفت: در حال حاضر ۱۰ درصد جمعیت کشور یعنی حدود ۸ میلیون نفر از بیمه‌شدگان و بازنشستگان کشوری و تامین اجتماعی تحت پوشش بیمه تکمیلی آتیه‌سازان حافظ قرار دارند. بازنشستگان می‌گویند: این طرح تجمیع، نتیجه‌ای جز دست بردن در جیب بازنشستگان و تحمیل هزینه بیشتر درمان بر دوش ما نخواهد داشت.

عضو شورای اسلامی کار پلی‌اکریل:

چشم کارگران به مسئولان دوخته شده است

عضو شورای اسلامی کار پلی‌اکریل اصفهان می‌گوید: بخشی از مواد اولیه کارخانه پلی‌اکریل تامین شده و امیدواریم با استمرار این روند، کارخانه به ظرفیت کامل برسد. علیرضا خرمی در گفت‌وگو با ایلنا، در ارتباط آخرین وضعیت تولید در این واحد نساجی گفت: واحد پلی استر ماه‌هاست فعال است اما پیش از این، واحدهای اکریلیک یک و دو به علت نبود مواد اولیه، غیرفعال بودند که خوشبختانه به اندازه ۵۰۰ تن مواد اولیه به کارخانه وارد شده است. وی ادامه داد: اکریلیک یک و دو، ماهانه به ۴ هزار تن مواد اولیه نیاز دارند. فعلا تا این لحظه ۵۰۰ تن آمده تا تولید راه بیافتد اما مسئولان قول داده‌اند که این وضعیت استمرار داشته باشد. امیدواریم همین طور باشد و با ورود تدریجی مواد اولیه، تولید در پلی‌اکریل به ظرفیت کامل برسد. خرمی در ارتباط با وضعیت کارگران و دستمزد آنها گفت: همه کارگران در همه واحدهای کارخانه سر کار هستند و خوشبختانه مزد به موقع پرداخت می‌شود. عضو شورای اسلامی کار پلی‌اکریل اصفهان اضافه کرد: از مسئولان، هیات دولت و همه کسانی که تاکنون با پلی‌اکریل همکاری کردند، تشکر می‌کنیم. پلی‌اکریل همچنین مرهون پرسنل و کارکنانی است که در سال‌های اخیر، همه مشکلات و کاستی‌ها را تاب آوردند و ناگواری‌ها را تحمل کردند. امیدواریم این کارخانه قدیمی و پرسابقه خیلی زود سر پا شود. وی در پایان تاکید کرد: هنوز هم چشم امید کارگران پلی‌اکریل به درایت و همت مسئولان دوخته شده و امیدواریم به وعده‌ها عمل کنند. امیدواریم خیلی زود پلی‌اکریل به ظرفیت کامل برسد. حیف است که این قطب نساجی کشور در حالت اغما یا رکود باشد.

کارگر شیشه همدان بر اثر سقوط از ارتفاع جان باخت

یک کارگر پیمانکاری که در کارخانه شیشه همدان روی داربست مشغول به کار بود، بر اثر سقوط از داربست جان سپرد. به گزارش ایلنا، این کارگر «اصغر نجفی» نام دارد و بر اساس اطلاعات اورژانس، ۳۸ ساله است. منابع محلی گفتند که این کارگر برای شرکت آبتین یدک کار می‌کرد. دقایقی پس از حضور بازپرس، پیکر وی از محل کارخانه به پزشک قانونی همدان منتقل شد. «حیدری» معاون اورژانس همدان با تایید این خبر گفت: حوالی ظهر با اورژانس تماس گرفتند و اعلام حادثه کردند. متاسفانه این کارگر از ارتفاع ۱۵ متری سقوط کرد و دچار ترومای سر شد. بین دو ابروی وی شکافته شده و ضربه شدیدی به مغزش وارد شد. فوت وی قطعی بود.